

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institudam ad cat olicarum partium: proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katholicusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytöszdékben.

Gróf Zichy Jenő programbeszéde.

Gróf Zichy Jenő, a székesfehérvári 48-as függetlenségi párt képviselő-jelöltje husvét hétfőjén tartotta programbeszédét a Magyar- király szálloda előtti térségen a választó polgárok impozáns részvételével.

A programbeszéd megtartásának idejét délelőtt 11 órára tűzték ki, de már 10 órakeresztelmentes néptömeg lepte el a szálloda előtti térséget, hogy a népszerű képviselőjelöltet láthassa. A grófot, aki délelőtt 11 órakeresztelmentes kocsin érkezett Székesfehérvárra, lelkes éljenzéssel fogadták mindenfelé.

Pontban tizenegy órakeresztelmentes, amikor a választók sokaságától a téren már a kocsi közlekedés is megszűnt, dr. Holly Géza a Függetlenségi Kör igazgatója lépett az emelvényre, hogy dr. Sára Gyulának, a Kör elnökének távollétében a gyűlést megnyissa. Amikor gróf Zichy Jenő képviselő-jelöltnek ajánlotta, kitört a lelkes éljenzés, amely csak percek múltával csillapult. Indítványára egy küldöttség ment a gróft, hogy jelenjen meg a választók között és tartsa megprogram beszédét.

Amikor gróf Zichy Jenő megjelent az emelvényen újból felhangzott a lelkes éljen, amelynek csillapultával a gróf a következőkben mondotta el programbeszédét.

Tisztelt választó polgártársak!

Szívemből örvendek, hogy végre- valahára beköszöntött azon nap, a midőn eljöhettek Önök-höz nemzeti életünk azon pillanatában, a midőn úgy mint vallásunkban, úgy alkotmányos életünkben is elmondhatjuk, hogy: „föltámadtunk!”

Föltámadtunk új életre!

De minthogy az egész élet nem más, mint egy folytonos küzdelem a létért, elmondhatjuk mi is, hogy föltámadtunk új küzdelemre!

Itt Önök előtt állva a felett tündődöm, hogy beszédem folyamában milyen irányt kövessék? Visszatekintsek-e a multra és a közelmultra és arról számoljak-e be, vagy pedig a jövőbe vessem-e tekintetemet, hogy mily irányt kövessék ezután? nemzeti történetünk fejlődésének beállt ezen szakaszában? Azt hiszem helyesebbnek vélik önk is, ha az utóbbit választom! Végre is a mult és közelmult küzdelmei immár a történeti, följegyezte azokat Clio hazugságot nem tűrő ércvesszőjével a magyar történelem lapjaira! És érzi és tudja e haza összes lakossága, hogy a legutóbbi súlyos küzdelem is csak formájában más mint az azt megelőző századok küzdelmei, melyeket e nemzet jogaiért az azokat folyton elkövő és mindenféle aknamunkával aláásó, néha nyílt abszolútizmussal, néha az alattomos aknamunkával ellene agyarkodó ellenség ellen vezetett. A formákban különbözőek e küzdelmek, de a ki közelebről tanulmányozza azokat, észlelheti, hogy a régóta kitűzött és elerendő cél — a magyar nemzet alkotmányának elkobzása mindég és mindenkor ugyanaz volt és marad mostanáig. Hála legyen mindenek előtt a magyarok

Istenének, hogy ezen gonosz törekvések meddők maradtak! Igy most is, mint második József császár, az ugynevezett kalapos király szomorú napjaiban, az utolsó pillanatban a végveszély elhárult a fejünk felől!

Most is belátták legfelsőbb helyen is, hogy helytelen uton járnak, melyen nem a jövő alapját szilárdítják meg, de igenis tönkreteszik azt az egységes dynasticus érzelmeitől áthatott magyar nemzetet, a mely a monarchia erejét képezi és a Habsburg-dynastia létét és erejét biztosítja!

De elég. Forduljunk el ettől az undorító torzképtől, melynél veszedelmesebbet alig képzelhetünk. A béke a nemzet és király között helyreállt, ez a történelem fordulópontja, ezt kellett elérni főn is, lenn is, ha még áldozatok árán is! És ez ma az új kiindulási pont, itt kell az új küzdelmet felvennünk és ezt az eredményt hazafias örömmel üdvözölve, merül fel a kérdés, hogy milyen álláspontot és irányt akarunk mi ezzel szemben elfoglalni? Itt ki kell jelentenem, hogy midőn a létrejött békét én is szívemből üdvözölöm, mégis az én eddigi programom és politikai hitvallásomat tartom fenn és 48-as és függetlenségi pártunk vallom magamat!

Számolok az adott körülményekkel és örülök, hogy elérjük azt, hogy Ausztriával való közgazdasági viszonyunk ezentul egy megkötdendő szerződés formájában lesz megoldandó és ha már a külpolitikai konstellációk következtében most azonnal nem is tudjuk az önálló vámerületet megteremteni, úgy legalább azt követelem, hogy a szerződéses viszony tartama alatt minden

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Utazás Tonkingba.

Irtas a Vizivárosi Kath. Kőr márc. 11-iki estélyén felolvasta
PÉNZES JÓZSEF,
okl. mérnök, volt francia legionárius.
(Folytatás.)

Az ekkor nyert folyékony anyaghoz kevés gummit adnak és beleöntik egy, vagy több nyitott tartóba. Itt már ügyes kezű asszonyok állnak, kezükben a kívánt papírlap nagyságának megfelelő, rizsszalma fonatból készült forma, a melyet a folyadékban, vízszintesen tartva, hirtelen megmerítenek; mikor kiemelik, a felesleges anyag a széleken lefolyik, a többi pedig a levegőn hirtelen megkeményedik és kész egy papírlap, a melyet rátesznek a már kész többi papírlapok hegyé. Nem lényegtelen dolog, hogy a formák megmerítése mindannyiszor egyenlő ideig tartson, azért, hogy a folyadék mindannyiszor egyenlő vastagságban lepje be a formát, vagyis más szóval, hogy a nyert papírlapok egyenlő vastagok legyenek. Most sajtó alá teszik az egymás fölé rakott, kompakt egészt mutató, papírlapokat. A rendkívül eredeti sajtógép abból áll, hogy valamely véh fa törzsében jókora lyukat vájnak, körülbelül 1 méter magasan a földtől; ebbe a lyukba illesztik bele egyik végénél fogva azt a vízszintes rudat, a mely majd ráfekszik az alája helyezett papírrakásra; hogy a nyomás lehető nagy legyen, a nyomó rud szabadon álló végére nagy köveket, nehéz fatuskókat raknak és maguk a gyárosok is ráállanak.

Préselés után egyenként leszedik a papírlapokat és deszka falakra felszögezve megszarít-

ják; végül a szárítás után még egyszer össze rakják oket és levágják a széleket. Ez a papír sargás színű és oly annyira áttetsző, hogy csakis az egyik oldalára szoktak írni és betűket nyomtatni.

Tonking földje sok aranyat, ezüstöt, vasat, lómot, szenet, kén, azbesztet tartalmaz, de a közlekedés hiányossága folytán bányák nem igen keletkeznek, sőt a már meglévők mint pl. a Cao-Bang vidéki arany bányák sem mehetnek semmire.

A Tam-Dao melletti hegyi patakok sok ezüstöt tartalmaznak. Az ezüstmosók a hegy lábánál fel fogják a patakok vizét, a hátrahagyott ezüstöt összegyűjtik, a miből az idegen alkateszket olvasztás útján eltávolítják s a nyert tisztá ezüstöt formákba öntik.

Az annamiták műveltsége kínai eredetű. Az iskola nem kötelező, de mégis megtalálni a legkisebb falucskában is. Az iskola ketteféleképen áll fenn: több család összeáll és közösen fogad fel tanítót, vagy, hogy a tanító saját kockázatára iskolát nyit, a hova csekély havi díj ellenében bármily koru egyén beállhat. Az itt nyert bizonyítványokkal be lehet lépni a nam-dinyi, vagy a huéi középiskolákba. Ugyane két helyen vannak egyetemek is, a hol 3 évről 3 évre vizsgáznak.

A középiskolai bizonyítvány adó- és robotmunka elengedéssel jár. Ugy az első, mint a második egyetemi vizsgán bizonyítványt adnak, mely a felsőbb vizsgára jogosít, azonkívül a legkitűnőbb pályázó valami mandarinságot kap. Az utolsó egyetemi vizsga, mely a király jelenlétében történik, a doktori címre jogosít és valami főbb hivatalat biztosít. A tanulók mindenkor nagy tiszteletben tartottak az annamiták között. Van rá eset, hogy az egyetemi vizsgán a nagyapa együtt pályázik a babérrt unokájával.

Az annamiták írásukban a kínai írásjeleket használják; e szerint minden fogalmat más és

más írásjellel fejeznek ki és ez nem kis dolog, ha elgondoljuk, hogy vannak olyan irodalmi képzettségű kínai kereskedők, a kik 50, 60 sőt 80 ezer írásjelet is ismernek.

Hogy valami ebből a szédületes nagy tudományból azok számára is megmaradhasson, a kik szeretnék elmondani, hogy kínaiul is tudnak írni, hát felsorolom az 1, 2, 3 sorszámok kínai írásjelét, az egyik sem valami nehéz. Az 1-es egy vízszintes vonás, a 2-ös két vízszintes vonás, a 3-as három vízszintes vonás.

LS talán most nem gyaapodhatunk volna ezzel a világra szóló tapasztalással, ha a dolog az 1700 táján Tonkingban járt hollandi missionáriusokon mult volna. Ők ugyanis a latin betűket kezdték alkalmazni az annamita nyelvre és 10-féle ékezet használatával sikerült elérni nekik, hogy az annamita 25 betű által kifejezhesse mindazt, amihez a kínainak annyi meg annyi ezer írásjelre van szüksége.

Csak hogy az annamiták nem örültek meg ennek a nagy betűmegtakarításnak, megérezték, hogy ez a kevés nyugoti betű az ő leverésükhöz, az ősi erények szétfosztásához vezet s nem is terjedt el soká általánosságban, csak a franciák újabb pressiója folytán kezdik használni a közvetlen szolgálatukban álló alkalmazottakat.

Az annamiták épen úgy mint a kínaiak, hátulról előre írnak és nem vízszintes, hanem függőleges sorokban.

Érdekes tudni, hogyan láttamozzák az irni- olvasni nem tudók azokat a hivatalos iratokat, a melyeken például nálunk három keresztet pingálnak a saját kezük vonásával. Mondjuk: előtűnk fekszik egy adásvételi szerződés s az eladó nem tudja aláírni a nevét. Ilyenkor behajtják egy ujnyjira a papiros írott felének szélét s az illető jobb kezének mutató és nagy ujja közé teszik,

Mai lapunk 4 oldal.

előmunkálatot megtegyünk, a mi által lehetőségessé válik, hogy a mostani egység letelte után 1917-ben azonnal áttérhessünk az önálló vámtérfelület létesítésére!

A jövő országgyűlés egyik főfeladata a választási törvény újalakítása, igazságos, helyes reformálása leendő. En a választási törvényt az általános választás alapelveire akarom fektetni és hogy ezen elvek szöszlője leszek, ezt alig szükséges kiemelnem, hiszen már közel 10 esztendeje, a hírhedt Bánffy-féle választások után, ez ügyben tartott beszédekben az országos ülésen jelentettem ki ezen elvek megvalósításának szükségességét!

Elfogadjuk tehát ezen békét és a midőn az ujonnan egybehívott országgyűlés elé mennék, kijelentem, hogy a közel jövőben a főszereplésünk az ellenőrzés szerepe lehet csak!

Ez az a mit jelenleg programom főpontjaként mondhatok el!

48-as vagyok és maradok és hogy a létesítendő alakulások is ilyen irányuak legyenek, ezt fogjuk ellenőrizni! Ebben áll ezen átmeneti időszakban a közel jövőre nézve az én politikai hitvallásom. Ha önök, tisztelt választó polgártársaim ezen nézetimet és ezen politikai irányomat helyeslik, akkor rendelkezzenek vélem, mást én nem mondhatok, mert csak is ezen elvek mellett fogom érezni, hogy nemzetem és királyom érdekeit fogom tényleg előmozdítani és a most létesült békét biztosítani! Isten Önökkel!

A programbeszéd után újból felhangzó éljazás csillapultával Péntes Imre mondott köszönetet a választók nevében a jelöltnek. Majd Holly Géza dr. lépett a szöszlőre, arra kérésre a választókat, hogy tartsanak ki a zászló mellett, amelyet gróf Zichy Jenő lobogtat kezében. E zászlóra vannak írva a jelszavak: a szabadság, testvériség és egyenlőség, ami által Magyarország boldog lehet. Beszédjét azzal végezte: „Éljen gróf Zichy Jenő a 48-as függetlenségi párt képviselőjelöltje.”

Az alkoholizmus.

A felsőréaliszola felsőbb osztályainak írta és felolvasta:

Dr. TUNNER KÁROLY főrealszólai tanár.

(Folytatás.)

d) tápláló és meleg fejlesztő.

Első sorban azon kérdést kívánom tisztázni, vajjon a szesz tápláló anyag-e?

A sör, bor és pálinkában levő szesz, az

aethylalcohol $\text{CH}_3 \text{CH}_2 (\text{OH})$ éppen úgy szénből (C), oxigénből (O) és hidrogénből (H) áll, mint a széndrátoék és a szervezetben, annak életműködése folytán, széndioxydra (CO_2) és vízre (H_2O) ég el. Mivel pedig minden égésnél meleg fejlődik, mely munkára átalakítható s az alkoholnak tényleg nagy égési melege van, körülbelül 7000 (K) kalória, ennél fogva régebben és még ma is sokan hiszik, hogy az alkohol fehérjemegtakarító és egyszersmind tápláló anyag is. De nem lehet ám valamely anyagot csupán hőfejlesztő képességénél fogva tápláló anyagnak tekinteni, hanem csak akkor, ha az élvezhető anélkül, hogy testünk szerveinek működése és épségben maradásá általa veszélyeztetve volna; már pedig ezt az alkoholtól semmiképpen sem állíthatjuk, mint az a továbbiakból majd kiviláglik. Physiologiai kísérletek, melyeket Hoppe, Wlassak és Schmidt orvosok nagy körültekintéssel és lelkiismeretességgel végeztek, egyenesen azt bizonyítják, hogy az alkohol élvezetével mindenkor nagyobb mennyiségű fehérje kiválasztás jár — a rendesnél. Az alkohol chemiai analysiséből pedig tudjuk, hogy az nem tartalmaz nitrogent (N) s ennél fogva nem pótolhatja a rendesnél nagyobb mennyiségben kiválasztott fehérjéket.

Sőt még egy lépéssel tovább megyek és a legújabb megfigyelések eredményével azon általános véleményt is le akarom dönteni, hogy az alkohol magas égési hője a szervezetre jótékonyan hat akkor, ha p. nagy hidegben testünket alkohol élvezete által felmelegíteni kívánjuk. Ha megiszunk egy pohárka cognac-ot vagy más pálinkát, gyomrunkban és testünk felületén tényleg nemcsak bizonyos nagyobb fokú meleget érzünk s a legtöbb ember ilyenkor meg is győződik arról, hogy testének hőmérséklete fokozódott. Pedig a thermometer éppen az ellenkezőről győz meg bennünket, mert 70-80 gramm alcohol-mennyiség 0,3-0,6 C. fokkal, nagyobb mennyiségű szesz pedig 1-3 C. fokkal szállítja lejjebb testünk hőmérsékletét. A subjectív melegezetnek oka abban keresendő, hogy a test egyéb részeiből a gyomorba és a periphericus részbe nagyobb mennyiségű vér ömlik, mert ama helyeken az alkohol idegbenítő hatása következtében a véredények tágabbra nyíltak a rendesnél. Ama melegvesztést, mely a test és a levegő között létező nagyobb fokú hőmérsékletkülönbséget alkalmával természetesen beáll, a szervezet bizonyos fokig maga egyenlíti ki. A hideg hatása alatt u. i. a bőr edényei és izmai összehúzódnak és a vért a

testbe szorítják, miáltal azt a gyors lehülés ellen megvédik. A szesz behatására a bőr véredényei kitágulnak s bőven megtelnek vérrrel, mely itt melegeit a levegőnek átadja és lehülve tér vissza a test belsőbb részeibe. Ehhez járul még, hogy a szervezet az alkohol hatása alatt fokozottabb mértékben transpirál. A viznek a bőr felületén történő ezen nagyobb foku elpárolgatása szintén a test melegének a rovására történik. Az objectív hőmérsékcsökkenés pedig avval magyarázható, hogy az alkohol a sejtek rendes életműködését kisebb-nagyobb mértékben meggátolja s így a meleg képződését lejjebb szállítja. Az alkohol elégése következtében keletkezett meleg tehát egyrészt a sejtekből felépült szövetek és szerveknek csekélyebb mérvű melegfejlesztése következtében beálló meleghiány pótlására szolgál, másrészt és főleg a bőr felületén távozó melegmennyiség-többlet fedezésére és kiegyenlítésére használódik fel, sőt gyakran nem is elegendő a szervezet normalis melegének fenntartására.

Az alkohol ezen csalékony meleghatásának minden időben igen sok emberélet áldozatul esett és sajnos még ma is, a felvilágosodás korszakában, igen sok ember áldozatává lesz.

XII. Károly svéd királynak egy oroszországi hadjárata alkalmával, Gaditsch mellett 4000 emberre fagyott meg, mert a katonák a hideg ellen bőséges pálinkaivással próbálták védekezni. Ugyancsak I. Napoleon nagy hadseregének jó része egy ment tönkre, midőn a felgyújtott Moszkvától visszavonulását megkezdte és jóval több vitéz harcost elpusztított a pálinka, mint a mennyi a Berezina vízében végezte életét. Sarkutazók, úgy egyebek között Nansen is, egyöntetűen odanyilatkoznak, hogy kétségkívül melegeződétek arról, hogy az expedíciók emberei sokkal jobban elbírták viselni a nagy hideget, ha szalonnával, vajjal és egyéb zsírokkal taplálkoztak bőségesen, mint azok, kik pálinkával kívántak védekezni a hideg ellen. A zsírok ugyanis lassan égnek el, nem oly vehemensen, mint az alkohol és így tényleg használható meleget fejlesztenek, miáltal új erőt szolgáltatnak a szervezetnek, melyet ez aztán a különféle életműködéseknél célszerűen fel is használ.

(Folyt. köv.)

olykép, hogy a mutató ujj a papír irástalan oldalán fekszik; ekkor meghúzzák a mutató ujj körvonalaát a papíron tussal és egy-egy vízszintes vonallal megjelölik rajta az izületek behajlásait, a köröm tövét s az ujjhegy végét. Ezt a látta-mozást annamitaül „denn-tyi”-nek nevezik, a mi szösz szerint „mutatóujj (-al való) igazolást” jelent.

Az annamita nyelvben hatféle tónus van, azaz a hat különféle hangszly és ugyanannak a szónak hat különböző értelmét ad. pl. „la” elbeszélő hangon kiejtve, azt jelenti „hideg”; felkiáltó hangon, pattanósan kiejtve, azt jelenti „lenni” (lá); ha a hangot az elbeszélő hangból kiindulva vontatottan lefelé „isszük”, azt jelenti „levél” (fa, vagy növény levél) (lá); a legmélyebb torokhangon kiejtve, azt jelenti: „forrásvíz” (la).

Egyetlen egy nyelv sem olyan gazdag előszókban, mint az annamita; nekünk magyaroknak elég az „a” vagy az „az”, az annamitanak van legalább 50 ilyen előszava; más az előszava a hosszú, vékony tárgyoknak [káj] (fa, bot, gyertya), más a kerek tárgyoknak [dóng] (pénz, kalap, kerék), más az élettelen tárgyoknak általában: más a him, a nőstény állatoknak stb.

Hangutánzó szavai közül érdemes megemlíteni a galambot = „bó-kó”, madár (tym bó-kó),

a foglyot = „dä-dä”, madár (tym dä-dä); a tigris „häm ur”-nak (önd häm) is szokták nevezni, így jejezven ki röviden, hogy a tigris az az ur, a ki se szó, se beszéd, csak „häm” és bakapja az embert.

Kendkívül érdekesek az összetett szavai pl. a szomszédot úgy fejezi ki „a közellakó ember” (ngu’o’i ó gän); a barát = „szeretet ismerős”; a hentes = „hust eladó ember”; a dohány = levél (-ból való) orvosság; a függő = „a fülnek virágja”, a nap = „az ég szeme”.

Bonfáciusnak, az irodalom szentjének számos temploma és oltára áll; az irodalmat a templomok előtt egy magas obeliszre helyezték, köből kifaragott nagy ecset jelképezi.

Most már ismervén Tonking mocsaras síkvidékét, látogassunk fel a hegyi régióba, a kínai határ felé.

Nem messze Phu-Lang-Thuong városától kezdődik az a bozóttal, magas füvel, tropikus náddal, mindenféle barasztokkal ellept hegyes dombos vidék, a mely Tonkingnak négyötöd részét borítja. Ezen a rengeteg területen már igazán küzdeni kell az embernek a létért.

A folyó, a patak, az ér mentén, ott a hol a rizstermesztésre alkalkalmas, különben bárminő

szűkes völgyek kinálkoznak, falvak keletkeznek; a tágasabb völgyekre már városok telepednek. Itt terem az a kevés rizs, a minek a gazdával s azzal az egypár háziállattal együtt annyi az ellensége ebben a környezetben. Itt él a tigris, a párdúc s hol az egyik, hol a másik viszi el a bivalyt, a disznót a gazdaságból, szorultságból néha a kutyát is és magát az embert. A tigris lába egyetlen csapásával képes levern a bivalyt s egy hízó disznóval, vagy egy kisebb szerű lóval szájjában, árkon bokron ugrik és szalad. A párdúc talán még vérengzőbb a tigrisnél, de jóval gyengébb. Tudok egy esetet, hogy a megtámadott bivaly a párdúcot felökeltte és belegyömöszölte a rizsföld mocsarába és ott agyontiporta. A ky-luai városban 6-7 frt. egy párdúc, a tigrisé 9-10 frt.

Ez a bozotos hegyvidék tele van kigyókkal. Gyakran lát az ember 6-8 méteres pythonokat, a jóval kisebb kibrát és a száz meg száz, többi fajta között egy egész picit kigyót, a mely első látszatra apró kukacnak látszik; ez a kis kigyó egyike a legveszedelmesebbeknek az emberre nézve, mert észrevétlenül befurakodik a kéz, a láb ujjai közé és csipése ezen a gyenge, érzékeny helyenül feltétlen halálos.

(Folyt. köv.)

SCHMÖLTZ LÁSZLÓ és FISCHL GYULA

szoba-, cím-, cimerfestők és mázolóok.

Székesfehérvár Vásártér 17. szám.

Elvállalnak minden e szakmába vágó s legmesszebb menő igényeket kielégítő munkákat a leggyorsabb kiszolgálás mellett.

ÜJDONSÁGOK.

— **Személyi hir.** Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök néhány napra Budapestre utazott, a honnan csak a hét végén érkezik vissza székvárosába.

— **Főispáni installatio.** Gróf Széchenyi Viktor Fejérvármegye és Székesfehérvár szab. kir. város új főispánját mindkét törvényhatóság folyó hó 26-án fogja installálni. Az új főispán az installatio részleteinek megbeszélése végett már ma értekezett egy a megye, mint a város vezetőjével. Az installatio sorrendje a következő: gróf Széchenyi Viktor folyó hó 26-án reggel fél 9 óra-kor érkezik Sárpenteléről Székesfehérvárra és a vármegyeházára hajtat, ahol a vármegye fogadja. Ezután ünnepélyes Te Deum lesz a székesegyházban, amelyet a vármegye installáló diszkyűlése követ. Ezután a városnál lesz diszkyűlés, amely után a főispán a nála tisztelgő küldöttségeket fogadja.

— **Képviselőjelölés.** Váiban tegnap zajlott le óriási lelkesedéssel a képviselőjelölés. A kerület összes községeinek küldöttsége megjelent, hogy a hangulat egyhangúságáról tanúságot tegyen. Kencsey Gyula, a megyei függetlenségi párt elnöke a szolgabírói épület előtt hangulatos beszéddel nyitotta meg a gyűlést s körülbelül 600 választó előtt Csontos Andor baracskai földbirtokost ajánlotta jelöltnek, a kinek személyében a választók már eleve meg is egyeztek. Csontosot deputáció kérte fel a jelöltség elfogadására, a ki határos beszédében a 48-as eszméjéhez való tökéletes ragaszkodását fejtette ki. A tömeg egyetelmű lelkesedéssel fogadta a jelölést. Gyapay Pál, a volt képviselő, a ki Esztergom megye főispáni székére van kizemelve, megható beszédben bucsuzott el a kerülettől, a melyben páratlan népszerűsége tett szert. Göllner Károly bicskei gyógyszerész a jelöltségből visszalépett, Keller Szilárd bicskei kereskedő pedig, a kinek jelöltségéről csak egy szűkebb körű csoport tud, szóba sem került.

— **Eljegyzés.** Walper Dezső sárkereszturi községi jegyző tegnap tartotta eljegyzését Babay Eteika kisasszonnyal, Babay Dezső sárkereszturi községi jegyző bájos leányával.

— **A Dunántúli ev. ref. egyházkerület** e hó 20-án városunkban tartja rendes évi közgyűlését. A közgyűlés főbb pontjai: az alakulás, jelentések, közigazgatási, iskolai, pénzügyek és átiratok.

— **Névváltoztatás.** Weisz Miksa váli illetőségű bermenői lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel „Vajdák”-ra változtatta.

— **A keresztény szocialisták Zichy Jenő grófnál.** A keresztény és hazafiás alapon szervezett helybeli munkások küldöttsége: menesztettek vasárnap gróf Zichy Jenő képviselőjelölthöz azon kérelemmel, hogy tegye magáévá a keresztény szocialista programot s tegyen ígéretet arra nézve, hogy a parlamentben küzdeni fog ezen program megvalósítása érdekében. Zichy Jenő gróf szívesen fogadta a küldöttséget s átvétven a program egy példányát, kijelentette, hogy érdemleges választ néhány nap múlva fog adni, amikor ismét városunkba érkezik.

— **A D. V. műkedvelőinek színelőadása.** A helyi vasuti műhelyi daleyet tagjai az egyleti zenekar közreműködésével husvét vasárnap adták elő a városi színházban „Mátyás diák, vagy: A cinkotai nagy itca” című bájosan naiv, régi jó darabot. Egy alkalommal már szívesen s jól eső meglepéssel vettük tudomásul műkedvelőinknek amaz öröndetes újítását, hogy az eddig szokásban volt színtelen, kevés nevelő erejű darabok helyett jól megírt zamatos magyarságu, hazafiás és nemzeti érzelmekre gerjesztő történeti színműveket is fölvesznek műsorukba. Örömmel konstatáljuk ezt a tegnapielőtti darabról is. Az igazságos nagy király, mint Mátyás diák, Cinkotára kerül éppen a bucsu napján, druzsájához, Kupa Mátyás kántorhoz, ki a budai iródiák és

társainak tiszteletére nagy vendégséget csap, pénze fogytával pedig még mentéje és Rebeka asszony aranyos, gyönyörűs főköltője árán is bort hozat és áldomást ad királya s hazája egészségére s boldogulására. A kántor nevelt gyermekeinek a darabon végig szűrődő kedves szerelmi regényét is Mátyás diák viszi előre s ugyancsak ő adja vissza egy szerencsétlen anyának kiskorukban elrabolt gyermekeit. E főbb szerepek igazán kitűnő erőnek voltak ezuttal kiosztva. Magyaródi Mátyása kabinetalakítás volt. Sok vidéki szerelmi tanulhatna tőle. Játékát mult alkalommal már méltattuk s most csak annyit teszünk hozzá, hogy szívesen látjuk őt máskor is a színpadon. A cinkotai kántort és segédjét, a kacagatóan furcsa kis tót diákat a két Bartusek játszotta. Isten tudja, melyik másik, hisz olyan egyformák az után, de a színpadon egyik jobb, mint a másik. A kántor rajongó szeretetét királya, hazája iránt, nemes egyszerűségét, egygüti idealizmusát, másrészt a kis tót preceptor életrevaló pajkosságát, nevetétdalát, táncát a két Bartuseknél jobban senki sem adhatta volna. Helyre magyar asszony volt a kántorné zsenébelő, de amellet jószágos szerepben Juhász Teréz k. a. Játékaról, mint eddig, most is az elismerés hangján kell szólnunk. Ez alkalommal mutatkozott be a színpadon a remek szavatairól s szép alhangjáról ismert Hessz Anna k. a. Katalin szerepében. A fellépéséhez fűzött várakozásnak nemcsak megfelelt, de messze fölülmúlt. Született drámai hősnő, szép termete, gyönyörű hangja, érzelmi előadása s hozzá intelligenciája révén messze fölülmelkedett a műkedvelők megszokott horizontján. Múltó pamere volt L'ekerele Lajos együtt előadott szép kettősüket meg kellett ismételniök. A gyermekeit kereső banatos anyát Füzsi k. a. játszotta nagy rátermettséggel. A többi szereplőkről szintugy az együttes játékról minden jól mondhatunk. A darab betanításának és rendezésének fáradságos munkáját Békefi István végezte az ő lankadatlan buzgalomával s a művészet iránti lelkesedésével. A dalokat Jambor Zsigmond daleyeti karmester tanította be igen jól (külön is megemlítiük a bucsun mulató diákok szépen előadott bordsalát). A darabban előforduló dalok kíséretét s a közönetét a vasuti műhelyi zenekar szolgáltatta Rónai Sándor vezetésével. Már a mult előadásán is dicsejtettel emlékeztünk meg e fiatal intézményről, mely azonban fényes tanujelét adta életrevalóságának fennállásának rövid ideje óta is.

Most már csak az volna hátra, hogy jelentjük: tiszta haszon ennyi meg ennyi száz korona, melyet az egyleti könyvtár gyarapítására, tehát kulturális célra fordítottak. De sajnos! Nem vagyunk abban a helyzetben, sőt panaszképpen említiük meg, hogy e kitűnő előadást bizony csak igen gyenge házacska nézte végig. Hol volt az uri osztály, melynek jó példaadásra kellene, hogy megteremtse a művészetpártolás iskoláját? Hol volt jómódu iparososztályunk? S a kereskedők? Hisz az ünnepestét jobban nem tölthetik vala, mint élvezve ezt az előadást és csekély költséggel kulturális célokat támogatva! Vagy talán a hivatásos és szubvencionált színészzel már annyira jóllakott közönségünk, hogy a francia konyhán elrontott gyomra a jó házi kosztot be sem veszi?

Bizony több pártolást érdemel ez a derék egyesület, mely sziklaként áll ellent a felforgató irányzatok vad árjának, s hazafiságával, szép és véresre verték őket. A jelenetnek szemtanuja volt a budai-uti vámsorompós, aki a rendőrségre telefonált, ahonnan azután négy rendőr sietett a helyszínre és a támadókat a városházára kísérte. Heinrich József, Vagner József és Karger István így hívják a mákvirágok, akik büszkén verték a mellüket, hogy ők szocialdemokraták és nem türök, hogy valaki piros tollat viseljen. Gratulálunk a szocialdemokratáknak különös Karger István elvtársához, aki 8 havi börtönt ült éppen nem jó cselekedet miatt.

— **Szocialdemokrata mákvirágok.** Hétfőn d. u. három kis diákgyerek Zichy-tollal a kalapja mellett az Erzsébet ligeten keresztül a szőlő hegyre tartott. A vértanu szobornál három alak állt utjukat kalapjuk mellől letépték a tollat és véresre verték őket. A jelenetnek szemtanuja volt a budai-uti vámsorompós, aki a rendőrségre telefonált, ahonnan azután négy rendőr sietett a helyszínre és a támadókat a városházára kísérte. Heinrich József, Vagner József és Karger István így hívják a mákvirágok, akik büszkén verték a mellüket, hogy ők szocialdemokraták és nem türök, hogy valaki piros tollat viseljen. Gratulálunk a szocialdemokratáknak különös Karger István elvtársához, aki 8 havi börtönt ült éppen nem jó cselekedet miatt.

— **Tüzesetek.** Csákvárhoz tartozó Forna pusztán folyó hó 8-ikán délben kigyulladt Deutsch

Gábor bérlőnek a „Szunyog” majorban magánosan állott szalmakazla. Minthogy szál fujt és nagy volt a viháziya, a kazal egészen leégett. Deutsch kára 1420 korona, mely azonban biztosítás révén nagyrészt megtérül. A tűz valószínűleg gondatlanságból keletkezett. — Mórton is tűz volt folyó hó 9-ikén. Reggel 7 órakor megkonduit a vészharang, de egy félórával később már lokalizálva volt a tűzveszedelem. Tombor István Ujtemető utcai lakos istállója égett le. A kár mindössze 200 korona. Az istálló nem volt biztosítva. A tűz keletkezésének oka nem volt kideríthető. — Falubattyánhoz tartozó ugynevezett öregszőllőhegyen folyó hó 13-án Mészáros József lakóháza, sertésőla és a lakóház padlásán felhalmozott élelmiszer lett a lángok martalékává. A tűz keletkezésének oka ismeretlen. A kár körülbelül 300 korona. Biztosítva nem volt. — Folyó hó 14-én Iszkaszentgyörgyön Mandel Ferencné lakóháza gyuladt ki és a tetőzet teljesen leégett. A házban benneégett az ott lakó Szűcs László földművelő napszámosnak összes holmija. A kár 500 korona, melynek egy része azonban biztosítás révén megtérül. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

— **Tolvaj alkalmazott.** Novák Sándor budapesti illetőségű, 24 éves fiatalember a Narten-féle Bioskopban volt alkalmazva, körülbelül hat hét óta. Novák ezt az időt arra használta fel, hogy behizogló modorával megnyerte szintén a Bioskopnál alkalmazott társai bizalmát. Novák f. hó 14-én este ellopta Kantinger Ferenc nevű társának aranygyűrűjét és arany Szentgyörgy tallérját. Kantinger a lopást nem vette észre sőt másnap azzal is megbizta a tolvajt, hogy Klein Zsigmond órásnál levő 240 korona értékű aranyóráját hozza el. Novák az órát el is hozta Kleintől, de nem adta át Kantingernek, hanem elzalogosította. A kapott pénzzel azután Komáromfélé szőlőt. A lopást csak akkor vették észre, amikor Novák távolmaradása gyanusnak tűnt fel. Ekkor derült ki az egész dolog. Kantinger az esetről jelentést tett a rendőrségen. A nyomozás megindult, de a tettest nem sikerült elfogni. A rendőrség táviratozott Komáromba, hogy az esetleg odaérkező tolvajt tartozassák le.

— **Szerencsétlen esés.** Devecseri Mihály helybeli Sas-utcai fodrász segédje Borbély Béla husvét vasárnapján délután néhány társával a Sóstói erdőben játszadozott. Játék közben birokra is kelték és ekkor történt, hogy valaki közülök Borbély Bélát fellökte. A fiatalember oly szerencsétlenül esett a földre, hogy bal vállpercét eltorzította. Borbélyt kocsin szállították lakására, ahol jelenleg súlyos betegen fekszik.

— **A csendőrszervező és a tüzérkaplár.** Nem mindennapi jelenet játszódott le ma reggel a püspökség előtti térségen. Sós Ignác csendőrszervező kivont karddal támadt Balduf Ferenc tüzérkaplár, mert ez őt észre nem véve, nem tisztelgett neki. A vérlátó esetnek Simon Sándor rendőralkapitány vetett véget, aki a két hadfit a városházára kísérte. Itt jegyzőkönyvet vettek fel az esetről, amelyet azután áttettek a katonai hatóságához. Az elkapottat csendőrszervező megkapja remélhetőleg méltó büntetését.

— **Aki nem ismer törvényt.** Cseh József szocialdemokrata vezér felesége az az asszonyság, aki felülve az ura sületlen bolondgomba beszédeknek azt az elvet valja, hogy nincs törvény és mindenkivel csinálhat amit akar. Ezen az alapon azután ma délelőtt a Nádor-utcai Pollák ház előtt megtámadta sógornőjét Stiegler Lajosné Csordai utca 9. sz. a. lakosnőt és e helyen nem reprodukálható szavakkal illette. Stieglerné a mocskos száju asszonyság elől a városházára menekült, ahol sirva panaszkodta el Simon Sándor rendőralkapitány, hogy sógornője uton-utfélen megtámadja és gyalázó szavakkal illeti, azt hangoztatva, hogy az ő ura szocialista vezér, aki neki megmondotta, hogy nincs törvény és mindenkivel tehet amit akar. Cseh Józsefné a bíróság fogja meggyőzni arról, hogy igenis van törvény, amelyet még a szocialista vezér felesége is köteles respektálni.

Rajz és szabázati iskolával egybekötött szalon megnyitás.

Teljes tisztelettel hozom becses tudomására a nagyérdemű hölgyközönségnek, hogy helyben, Várkapu-utca 6. sz. a. (Eliette kávéház mellett

szabászati és varró iskolával egybekötött divattermet nyitottam. E célra megnyertem társnőül Krischer Angéla urhölgy, budapesti szaktanárnőt, aki tapasztalatait több évi gyakorlat folytán budapesti elsőrangú iskolában és Sárvay Janka fővárosi hírneves szalonjában és szabászati iskolájában, mint helyettes tanárnő szerezte. Előre is biztosítom, hogy legújabb angol és francia női toilleteket legszebb kivitelben és szolid árák mellett teljes megelégedésére fogok készíteni. Egyszersmind iskolámban a tanítványok rövid idő alatt egész önállóan rajzolnak és szabnak, párizsi rendszer szerint — valamint a modern fűző és kalapmodel készítését is elsajátítják.

Teljes tisztelettel
Zsinkó István és Társa.

Nyilttör.)*

Nyilatkozat.

A napokban egy foghagymaszagu, bepiszkított papírlapot szórta a városban. Cseh József, a fogházörök előtt sem ismeretlen nevű egyén „nyilatkozik” rajta, s kikéri azt a meggyalázó gyanúsítást, hogy ő zsidó. Ha nem keverte volna bele ez a jó ur pálinkaszagtól bűzlő fürmedvényébe az én nevemet is, nem szólnék egy szót sem. Végre az ő baja, ha egy önfelélt pillanatában megtagadja a közösséget hirhedt vezérével, a jakabokányiakkal. De hát a végvonaglásban szenvedő számár rugásából nekem is jutott.

Hogy a rugás annál hatásosabb legyen, gőzölgő fejének rémlátásaihoz híven megtesz engem is „reverendás”-nak. Nem mondom, hogy nem lett volna pap belőlem, ha hivatást érezek annak idején erre a magasatos pályára; de sokkal inkább tudatában voltam emberi gyengeségemnek, semhogy „reverendát” ölthettem volna magamra.

Azon már nem csodálkozom, hogy minden katolikus papot sárral dobálnak, ha a munkásokat felvilágosítja. A mai anyagias világban a „reverendától” vadul meg a legtöbb emberállat. Hiszen ki hagyhatja szó nélkül, hogy a papok folyton ostorozzák az atheizmust, a népcsalást, az uszoráskodást, a lopást, az erkölcsötleniséget, a sikkasztást? Ki tűrhetné szó nélkül, hogy a csuhások a népet felvilágosítják a gazok ámtásairól, a fajtalan lélekkutatók üzeimeiről, a a nyomor vámszedőinek hitványságáról?

De hisz én csak a pálinkagőztől elborult szemű és eszű emberek előtt vagyok „reverendás, csuhás.” Hát már nekem sem szabad a munkások jólétéért küzdenem? A Jakabok szerint persze erre csak ők hivatottak. Hogy ezt a hivatottságukat milyen lelkiismeretesen teljesítik, azt lépten-nyomon tapasztaljuk. Egyébként legutóbb megjelent hivatalos kimutatásuk is arról tesz tanúságot: a munkás véres verejtékkel szerzett filléreiből összeharácsolt egy millió koronából 200 ezernél több kellett a hivatásos vezérek önzetlen munkájának méltó honorálására.

Ámde én azzal nem törődöm, hogy Cseh József urnak nem tetszik a működésem! Látja, még az sem tántorított meg, hogy egyik-másik munkaadó lázítóknak tart, aki ő ellenük izgat. El kell jönnie az időnek, amikor a munkaadók akarva, nem akárhoz be fogják látni, hogy a munkások elégedetlensége nem ok nélkül való, szervezkedése jogos, azután nemsokára a tévelygő, félrevezetett, a jakabok rabszujára fűzött munkások is emberi méltóságuk tudására ébrednek s belátják, hogy: aki Istenét, hazáját megtagadja, az állattá aljasul, aki a népcsalók jármában nyög, az a nyomorból kiemelkedni nem fog soha.

Hiába prűszköl tehát Cseh József, az alakjából, hiába ütötte ki vezér-társát (Takácsot) a nyeregből, hiába fogja rövid idő múlva jó fizetés mellett dologtalanul élni világát: a keresztény szocializmus terjedését meg nem gátolhatja soha. Fürmedvényeivel csak azt éri el, hogy a mi 300 emberből álló táborunk a nem remélt arányban szaporodik, az össze-szervezett munkásság tábora pedig hamarabb undorodik meg a világot megváltoztató szocialdemokrácia eszevesztett elveitől: egy

szép napon nemcsak a vezér urakat bojkottálja az igazán öntudatra ébredt munkásság, hanem magát az örülei tanát is.

Addig valószínűleg még — mint a legutóbbi nyilatkozataért is — sokszor kell a növendéjakabnak a vádolt ak padján ülnie, az 1878. évi V. t.-c. 190—192. §§-ai szerint minősülő vallás elleni igaztás miatt is bajba kerül egynéhányszor addig még Cseh Józsi: de engem a munkások jóvoltáért való működésemtől sem elriasztani, sem elkedvetleníteni nem fog.

Béke velünk!
Székesfehérvár, 1906. április 17.

Ketskés Elek.

(*E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Anyakönyvi statisztika

1906. április hó 7-től április hó 14-ig.

I. Születés.

Született: 7 törvényes fiú, 9 leány; törvénytelen fiú: 1, leány: 0; halva született törvényes fiú: 0; leány: 0 törvénytelen fiú, 0; leány 0. — Összesen: 17.

II. Halálozás.

Elhalt: 9 fi, 3 nő. Ezekből 7 éven aluli: törvényes fiú: 3, leány: 0; törvénytelen fiú: 1, leány 0; 7 éven felüli fi: 5, nő: 3. — Összesen: 12.

E szerint a születés a halálozást 5-el mutja felül.

Elhaltak: Jankovics József r. k. 6 hónapos Forgó-utca 14 sz. — Török József ev. ref. 7 hónapos, Széchenyi-utca 150 sz. — Szabó György r. k. 1 éves, Forgó-utca 10 sz. — Nagy József földm. napsz. 40 éves Szt.-György kórház. — Özv. Schuster Jánosné Szabó Magdolna, ev. ref. 62 éves Szt.-György kórház. — Lévai Irén r. k. 6 éves Palotai-utca 12 sz. — Özv. Pokk Istvánné Weintritt Erzsébet, r. k. 76 éves, Csordás-utca 12 sz. — Simon János ev. ref. napsz. 80 éves, Seregélyesi-ut. — Vindis Károly r. k. 19 hónapos, Öreghegy 067.-sz. — Almássy András r. k. városi számtiszt 27 éves, Széchenyi-utca 30 sz. — Mőroczka Béla ev. ref. 46 éves, Kert-utca 12 sz. — Tarró István r. k. dv. kalauz 50 éves, Lövölde-utca 6 sz.

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES

üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom.

Raktárt tartok mindennemű ruganyos hintókból és különböző üzleti kocsikból. Javításokat a leggyorsabban és jutányos árban készítek.

Hirtling Pál kocsigyártó,

Székesfehérvár, Tolnai-utca 16.

Csak SICULIA névvel ellátott üvegek valódiak.

A Málnási „SICULIA” forrásvíz
a sós savanyúvizek királya.

Szklarétegen átfurt artzi forrás.
A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyaghurutos bántalmait ellen Korányi, Kéty, Tauszk, Riegler tanár urak szakszövevényei

a málnási „SICULIA”-Forrást
a kontinens legduesebb természetes alkalikus, sós savanyúvizeként minősítik.

Magyarországi főraktár:
BRAZAY KALMAN BUDAPEST,
József-kört 37.

Kapható minden gyógyszerárban,
drogeria és fűszerkereskedésben. TELEFON 59—46.
3358. 30—2.

!! Szőlőkaró eladás!!

Seregélyes mellett (a buhni erdőn) 250.000 darab akácfa szőlőkaró eladó.

! Megtévesztésektől óvakodjunk!

A valódi természetes eredeti Málnási!

MÁLNÁSI

Mária Forrás

természetes alkalikus sós savanyúvize páratlan hatásu: a légző és emésztő szervek hurutos bántalmainál, a tüdőtuberculosis minden stádiumában.

!! Gyomorégést azonnal megszüntet!!

Egyedüli főraktár Székesfehérvárott:

PINKAS ZSIGMOND és FIAINÁL.

Hirdetések jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban. Szt-István-tér 1.

IZINGER KÁROLY

szijgyártó
Székesfehérvár, Bank-utca.

A legnagyobb raktárt tartok lőszerszámokból, lovagló és vadász cikkek, koci és szerszám tisztító szerekből, ostor, ostor nyelek, katonatiszti felszereléseket pontosan készítek. Minden e szakmába vágó javításokat jutányosan elfogadok

Izinger Károly
szijgyártó.